

حيات

حيات دأما حیات... دنیای دها هر حیات قاتلم...
- نجه -

اداره مرکزی :
آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلک یاشده کی داتره

استانبول بوروسی :
استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۱۱۹ نومرولو
دائرة مخصوصه
تلفون : ۳۶۰۷

نسخه سی هربرده ۱۰ غروددر
سنه لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۵ دولار)

ایونه واعلان ایشلری ایچین استانبول بووروسه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرلک مرجعی آنقره مرزیدر .

۱ نجی جلد

آنقره ، ۱۴ ، نisan ، ۱۹۲۷

صافی : ۲۰

تورك اوجاقلری

لکچن هاقا تورك اوجاقلری کونی ایدی دینه بیلیر .
برطرفدن اوجاقلرک اک اسکیمی اولان استانبول
اوجاغی عمومی اجتماعنی یاپارکن آنقره ده اوجاق
مرکز عمومیمی ایچون یاپیلاجق بنانک تملی
آیلدی . نه وقت اوجاق اطرافنده حرکت
اولورسه صوک اون بش سنه ظرفنده کی کنجکلک
تاریخی خاطریمه کبیر . چونکه تورك اوجاغنک تکاملی
کنجکلک فکری وحسی تکاملیه برآراده کیتمشدر .
تورکیه ده هیچ برمؤسه اوجاقلر قادیار کنجلر
اوزرنده مؤثر اولمامشدر . (۳۲۷) تاریخندن
اعتباراً اوجاغک تاریخی ، کنجکلک و مملکتک
تاریخی اولمشدر . هر یکی فکر ارجاقده معکس
بولش ، اوراده قوتلندکن صوکرا یاییلمشدر .
اوجاق یالکیز اعضاسنه دکل ، هرکسه ، حتی
ملی فکرلری هضم ایدمه جهک کهنه دماغلر
اوزرینه بیله تاثیر یاپمشدر . مفکوره سنک تحقیقی
بوقادار آرزمان ظرفنده ادراک ایدمه بیلن مؤسسه لر ،
پک آزدر : تورك اوجاقلری اون بش سنه اول
مدافعه ایتدیکی فکرلرک بررر تحقیقی کورمش ، قیسه
برزمانده مملکتک هرکوشه سنه یاییلمشدر .

اوجاغک بوبخیارلنی ، بوقدرتی هرشیدن
اول ، دوغورودن دوغوریه - عادتاغریزی اولارق -
ملی براحتیاجدن دوغمش اولماسنه مستنددر .
اوجاغی ؛ ملی شعور یارآتمش ، او بویوتمش ، او
انکشاف ایتدیرمشدر . اونک ایچوندرکه ؛ اوجاغه
بویوک خدمت ایدمه نلر واردر ، فقط اونک
مؤسسی یوقدر ، دها دوغوروسی اونی تأسیس

ایله یین قوت ملی شعوردر . بوشعور قوتله تنجه
قادار تورك اوجاغنک پروغرامی کندیلکندن
چیزلش ، کیده جکی یول کندیلکندن تعین
ایله مشدی . اوجاق بویوله یورودی ، اعضاسی
اوزن ، اولمایان هر فردک روحنده برآیدینلق ،
بروضوح ، تام برشعور اویاندیردی .

فقط بویالک مفکوره تحقیق ایتدکن صوکرا
اوجاقلر هر ساحه ده کی فعالیتک پروغرامی
تثیت ایتک ، اوجاقلری او پروغرام اطرافنده
واضح و صریح بر فعالیت مرکزی یایمق دوره سنه
کیردی : اوجاق مرکز عمومیمی اک اهمیتلی
وظیفه نی شیمیدی درعهده ایتش بولونوبور .
اوجاقلرک بوندن صوکرا کی فعالیت پروغرامی
داها چوق ، علمه ، مختلف یوللردن اک ممکنی
ودوغوروسی بولمغه استناد ایدمه جکدر .

اوجاقلرک فعالیتی عجبا هانکی اساسه استناد ایتلی ؟
نجه بونی تعین ایدمه رکن غرب ولایتلریله شرق
ولایتلری آیرمق ایجاب ایدمه . دها دوغوروسی
اوجاق مرکز عمومیمی شرق ولایتلرنده کی
تورك اوجاقلریله غرب ولایتلرنده کی تورك اوجاقلریله
ویره جکی استقامتی یکدیگرندن آیرمغه مجبوردر .
شرق ولایتلرنده ملی وحدتی صاغلاملاشدیرمق
تورك حرثی ، حقیقی و تمیز تورکجه نی نشر ایتک
خصوصنده اوجاقلر چوق مهم بر فعالیت
ساحه سیدر . اورا اوجاقلری هرشیدن اول بو
غایه اطرافنده چالیشمق مجبوریتنده درلر . غرب
ولایتلرنده کی اوجاقلره کلنجه اونلره صریح
اولارق ویریه جک استقامت کنجکلرک فکری
وبدنی تربیه سنه یاردم ایلهمک اولمالیدر . اعتراف
ایتیلدرکه غرب ولایتلرنده کی بعضی اوجاقلر
اجرا آتته صریح بر وجهه ویره میورلر . البته
اوجاق مرکزی هیئت بویوضوحزلنی کور -
مکده در . مثلاً بعضیلری اوجاغی ساده جه بر
قلوب کی قوللانمق ایسته یورلر . ملی برمعبد کی

دوغان بر جمعیت «قلوب» حالنه استحاله ایدمه .
اونک دوغوشی ، انکشافی بویله بر وظیفه نی
یایمغه مساعد اولاماز . دون اوجاق ملی شعوری
اویاندیردی . بو کون ده ملی تکامل ایچون صریح بویوله
یورومسی ایجاب ایدمه . بو خصوصده یاپیلاجق اک مهم
وظیفه کنجکلک بدنی وفکری تربیه سنه خدمت دکلیدر ؟

غرب ولایتلرنده کی اوجاقلرک هدفی بو
صورتله تثیت ایلهمکدن صوکرا بویاغیه اطرافنده
ناصل چالیشلماسی لازم کله جکی مسئله سی ایله
قارشیلایشیرز . دولت مؤسسه لری ، ملی جمعیتلر
دائماً یکدیگرینی اتمام ایدمه جک وجهه وظیفه لرینی
تقسیم ایتیلدرلر . بعضی ایشلر واردرکه دولت
یاباماز . او ایشلری ملی جمعیتلر آلامالیدر . مثلاً
معارف وکالتی مکتبلری واسطه سیله چوجوقلرده
وکنجلرده فکری و بدنی تربیه نک تعمیمی
وظیفه سیله مکلفدر . فقط وکالتک قدرتی هیچ
برزمان بوتون خلق طبقه سنه قادار بو فعالیتی
تعمیمه کافی کله مز . بونی آنجق ملی جمعیتلر یاییلیر .
بو اعتبارله تورك اوجاقلری چوق بویوک
ویوکسک برخدمته نامزددر . اوجاقلر بو خصوصده
چک واسلو و اقلرده کی (صوقول) تشکیلاتنه
یاقین برغایه نی بنمسه ملری ، بومقصد اوغورنده قوتلی
بر فعالیت ابراز ایلهملری مملکتک بدنی تربیه سنده
نه قادار قیمتلی برتحول وجوده کتیریر ... !

برمملکتده اک فنامساعی طرزی ، ملی تشککلرک
یکدیگری آراسنده و بونلره دولت مؤسسه لری
بیننده ابی برایش بولومی یاییلامامسیدر . تورك
اوجاغی مرکز عمومیمی غرب ولایتلرنده بدنی
وفکری تربیه غایه سی اطرافنده آنجق ملی جمعیتلر
واسطه سیله یاییلابیله جک ایشلری درعهده ایلهر
وتعلیم و تربیه ایله مکلف اولان مؤسسه لرله تشریک
مساعی ایلرسه چوق پارلاق ماضیسنه یکی ویوکسک
برخدمت دها علاوه ایتش اولور . محمد امین

مقدس خاطره

قرق یاشلرنده واردی . افراط درجده نازک و سقیلغان ، چوقوق طورلی بر آدمی . واپورده بیله تی کسکه کلن مأموره آیاغه قالقاردی . بر دائره ده کاتب اولدینی بیلوردی . صباحدن آقشامه قدر قارنجه یوواسی کبی ایشله یی اوداسنده کیم بیلیر قاچ بیک دفعه کلنه کیدنه قالقوب اوطوریوردی ؟

صباحلری حصار آسکلرندن واپوره بیلوردی . سالونه کیردیکی زمان بوتون خلق کندپسینه باقیورمش کبی قیزاریر بوزاریردی .

بعض کیمسه لر واردرکه قانابه لرك دولو اولماسنه آلدیرمازلر . یان یانه اوطوران ایکی کشی یی کوزلرینه کسیرهرک « بر آرز مساعده ایدرمیسکیز؟ » دیرلر؛ آجیلاجق بر اولادینی ایچون خفیفجه قییرداتمقدن باشقا برشی یابامایان بوافندیلرک قوجاغنه برله شیرلر . بوفضله محجوب آدم ، اونلرک ضدینه اوله رق آجیق برلره ده اوطورمه جسات ایده من ، بوس بوتون بوش بر قانابه آراردی .

برکون قارشیمده اوطوریوردی . آئنده یانامش برجیغارا واردی . آکلاشیلان کبریتی قایب ایتشدی . آرا صیرا یانمده اوطوران برافندینک جیغاراسنه باقیور ، آتش ایسته مکده اودورانور ، فقط صوک ثانیه ده جساتی قیریلوردی . یان قومشوم فرقده دکل . جیغاراسنی بیلردی . برقاچ دانه فیستیق یدی ، مندیلله اول کوزلکنی صوکرا بورتی سیلیدی ، برج ب دفتینه برشیلر یازدی ، برشیطان طیرناغی کسیدی ، صوکرا برایکنجی جیغارا یاقدی .

قارشی قومشوم آئنده کیتدکجه بوروشان سونوک جیغاراسیله حالا عینی ترددلر ، عینی خلجانلر ایچنده . بوپوک رقیبلر قارشیمده موجودیتنی محافظه ایتک ایچون هر چاره به باش ووراجقدر . اساساً خارجی بازارلرده موقیت ، مشهور اقتصادجی «توغان پارانو فسکینک» دیدیکی کبی ، دییاله کینک تضادلر ، مجادله لر ایچنده یا قازانیلیر یاخودده قایب ایدیلیر .

اوله آکلاشیلورکه ، موضوع بحث اقتصاد جیلرمنک نظریه لری مملکتک شائیتنه استناد ایتبور . بعض نظری کتابلرک دار چرچیوه لری داخلمده قالبورلر . اونلره توصیه لرمن : تورکیا اقتصادیاتنده کی حادثه لرك ظهور سببلرینی ، انکشاف استقامتلیرینی چوق علمی اصوللره تدقیق ایتسینلر ونظریه لری ، کچمش سنه لرك نظریه لری احتوا ایدن کتابلره اویدورماسینلر .

اسماعیل ضرر

بر اقتصادجی بو مسئله حقیقه شویله دیبور : « بازار ایچون حائز اهمیت اولان کوچوک مستحصلک سعادت حالی دکلدر . اصل اعمتلی اولان ، کویلونک آئنده پارا بولماسیدر . طبیعی اقتصاد سستمک انحطاطی ایله کویلونک آئنه پارا کچمه شی غایت طبیعیدر . کویلو طبیعی اقتصاد طرزندن اوزاقلاشدینی نسبتده قول قوتی صاتار وحیاتی ا ایه ایده جک اشیایی بازاردن تدارک ایده ر . «عینی اقتصادجی ، «سیسموندیست» لر حقنده یازدینی چوق قیدتلی بر ائرده یینه شویله دیبور : « اقتصاد علمی ، سیسموندینک رد ایتک ایسته دیکی حقیقی شویله تثبیت ایتدی : موده رن اقتصادیاتک انکشافی ، داخلی بازاری دارالتماز بالعکس توسیع ایده ر . »

جیم صنایع ایله امتعه اقتصادیاتق اوموزاوموزه انکشاف ایدرلر . « او استحصال و آل ترکاهی موقعی صاتیش استحصالنه و قاربقره به ترک ایتدیکی نسبتده یکی بازارلر تشکیل ایده ر . کویلو ، «فهرمر» لرده سرمایه به قولنک قوتی صاعقه باشلار . «فهرمرلر ، صنایع محصولاتق اشترا ایدرلر . استهلاک اشیایی کبی استحصال آلانی ده بو محیطلرده مشتری بولورلر . وقتیه کویلونک اوده اعمال ایتدیکی استحصال آلترلی ، یکی احتیاجلری تطمین ایده من بونقطه به بالخاصه دقت ایتک لازمدر . «سیسموندی» به کوره یالکزر شخصی استهلاک موجوددی . (ایتک ، الیه و سائر استهلاک کی) ما کتله لرك وتکنیک مالزمنه ک استهلاکی سرمایه به عائددی . انسانلرک بونکله علاقه لری یوقدر . «سیسموندی» بو فکری عیناً «آدام سمیتدن» آلمشدر . «و خلاصه» دیه بیلیرزکه : I — زراعتک معین ساحه لرده اختصاص صاحب اولماسیله ، مختلف زراعی منطقه لر آراسنده مختلف زراعی محصولاتک مبادله سی باشلار . II — زراعتده امتعه مبادله سی نه قادر نفوذ ایدرسه ، کوی خلقنکده صنایع محصولاتنه احتیاجی او قادر آرتار . III — استحصال واسطه لرینه طلب تزايد ایده ر . زیرا اسکی اصول استحصال واسطه لری نه کوچوک و نه ده بوپوک کویلوی تطمین ایده من . »

بوسوزلر ، بزه ، اقتصادجیلرمنک بیپوده تلاش ایتدکلرینی کوستریبور . بز اونلرک نظریه لری ، موده رن اقتصادیات قارشیمده موجودیتلری قایب ایدن اجتماعی طبقه لرك ایده اولوژیسی اولارق توصیف ایده بیلیرز .

کله م خارجی بازارلر مسئله سنه : حقیقه جهان پیاسه سنده بوپوک رقیبلر قارشیمده موقیت اولدجه مشکلدر . فقط صنایعمن ، هنوز دوغمقده اولدیفندن خارجی بازارلره محتاج دکلدر . داخلمه صنایع محصولاتنه مشتری اولاجق واسع کویلو طبقه سی واردر . شرق ولایتلری هنوز امتعه مبادله سنک تام حاکمیتی آئنه کیرمه مشدر . اورالرده واسع مقیاسده طبیعی اقتصاد طرزینه تصادف ایدیلور . تأسیس ایدیلرک دیمیر یوللری ، وضع ایدیلرک نقدی و برکیلر ، اورالری چوق چابوق امتعه مبادله سنه ادخال ایده ر . بو صورته ده دوغاجق بازارلر ، صنایعمنی اوزون زمانلر بسلر . اخراجات باشلاچق صنایع ایسه ،

نظریه لری خاطر لاتبور . حقیقتاً بوفکرلر ، قلاسیکلردن بعضیلرینه عائد بازار نظریه لریمنک صواقلامش نمونه لیردر . مثلاً صنایعک انکشافیه داخلی بازارلرک درالاجق فکری ۱۹ نجی عصرک ایتدالرنده یاشامش فرانسه ز اقتصادجیسی «سیسموند دو سیموند» ینک بازار نظریه سنک بر نسخه نایه سیدر . جدأ جوق تحقذر . بو آدامک نظریه سی ، جیم صنایع تأسیساتنه باشلامش مملکتلرده بر طاقم صافدل منورلرک اوکته تمجید یلاوی کبی سورولش دورمشدر .

مثلاً (۱۹) نجی عصرده روسیاده توره یی «خلقجیلر» بو نظریه یی دیلرینه دولاملر و روسیانک موده رن صنایع حیاته کیرمه سنک صنی اولدینی ادعایه قالمشدر . مع ماقیه او دورک بوپوک اقتصادجیلری ، «سیسموندی» به یابلدینی کبی ، بونلرک آغزلیرینی بر داهای آجیلامق اوزره طبقاملشدر . ایسته جهان مقیاسنده طامش ، اوتوریه صاحب اقتصادجیلر آراسنده بوتون علمی قیمتی قایب ایتش بویه چوروک بر نظریه بزه ده باش ویرمهک باشلادی . فقط هنوز مطبوعات عکس ایده مه دی . یالکزر خصوصی مناقشه لرده ایلری سوریلور . بزه ، بویه بر نظریه یی داهایویلجیم حالنده ایکن سوندورمه نک علم سیاست نقطه نظرندن الزم اولدینی قناعتده یز .

«سیسموند» ینک [*] بوجوق طالعی نظریه سنی اقتصادجی «رویین» شویله خلاصه ایدیلور : «سیسموندینک فکرینه کوره ، صنایعک و جیم زراعتک انکشافیه استحصال ضروری بر صورته استهلاک سویه سنی آشار . و مستهلاک بولق کبی حلی مشکل بر مسئله ایله قارشیلایر . مملکت داخلمده مستهلاک بولاماز . چونکه انکشاف ایدن صنایع ، خلق قول قوتی صاتان عملیه به تحویل ایتمشدر .

خارجی بازارلر بولق مسئله سی ده جهان پیاسه سنده کی قوتلی رقیبلر قارشیمده مشکلاته معروض قالیر . اوسته لک «سیسموند» ی بورادن قاپتالیست صنایعک داهادوغوسی قاپتالیزمک انکشاف ایده میه جکی نتیجه سنی جیغاریبور . «بوته ز ، عادتا بوقارکی فکرلرک قوییه سیدر . مع ماقیه بوفکرلر آراسنده دوغرو اولان نقطه لر یوقده دکلدر . مثلاً بر مملکتده صنایعک انکشافی ، اجتماعی تحالفک Differentiation سیرینی تسریع ایده ر . کویلو واصناف طبقه لریمنک مهم بر قسمی قول قوتی صاتان اجتماعی صنفله تحویل ایده ر . فقط بو حقیقتک بویه اولاسی ، هیچ بر زمان داخلی بازارلرک دارالدیغه دلیل دکلدر . «طبیعی اقتصاد» سیستمی بیقینجه و کویلو ، احتیاجلرینی بازار واسطه سیله تطمینه باشلاچجه طبیعیه کویلونک وضعیتی اسکینه نسبتاً فنالایر . روس انقلابنک اله باشیسی بوپوک

[*] «سیسموندی» نظریه لری شو ایکی بوپوک اثرنده مدافعه ایتکده در :

J . G . L . Simonde de Sismondi
«Etudes sur L'Economie Politiques» tome I
1837
«Nouveaux Principe d'Economie Politique»
tome I 1827

اسكى يونانه پيغامبرلىكى :

بروفسور Geffcken

انسانلارنىڭ دىنى حياتىدە بويۇك بىر رول اوينايان پيغامبرلىك دورىلىرى ، مختلف بىرلەردە يابرى بىرى تەقىب ايتىشىدۇ . ياخود عىنى زمانىدە باشلامىش . تارىخىمىزدىن سىز و ياخود آلتى عصر اولىكى دورى دىنى حياتىڭ « بويۇك تىشكىلىرى » طرۇزىدە قبول ايدىن بىلەن . اسرايىلدىن بويۇك پيغامبرلىرى جىقيور ، عىنى زمانىدە ، ياخود برازداھا اول زردشت فعاليتىدە باشلىور . يىنجى و آلتىجى عصرىدە بويۇك يونان تراژىدىيىلىرىدە ، داھا سوڭرا صوقراطىدە ، نىھاي افلاطونىدە افادىلەن دىنىي حركت دوغۇيور . بودا ، آلتىجى عصرىدە ھىندىستانىدە ، قونفۇجىيوس آشاغى بوقارى عىنى زمانىدە جىندە فعالىدۇر . بودورلىق آراستىدەكى مناسىت ، نەدىن ايلەرى كلىور ؟

اسكى يونانىستانىدە « اوراقىل » واردى . براز سوڭرا « الھام » . استناد ايدىن كاهنلىك تاسىس ايتىدى . « پروفەتەس » اسكى يونانچىدە « واسطە اولان » دىمكىدۇر ، عىنى الھلارلە انسان آراستىدە واسطە . راھب ، « الھى » قوتىڭ « ترچان » ى ايدى . اومىروسىدىن اول جەزىبە مەستىدە « پروفەتەس » آينىلىرى موجوددى . فقط بونىڭ تارىخىي مناقشەسى اومىروسىلە باشلار . يونان پروفەتەسلىكىنىڭ اڭ مشھور ىرى « دەلى » ايدى . بوجريان بونى تەقىب ايدىن جريانلار ؛ « اومىروس » نىڭ « دەرلىك » نەدىن خوشلانماشلىرىدۇر . شىرقىدە بويونان پيغامبرلىكنە رەقب بوجريان دوغىمىش . اسرايىللىر ، بودا ، لاۋتەس . بورادە « پىتىا » نىڭ بىرىنە « سىبىل » قائم اولويور . براز سوڭراترا كىيادە شىرق مىستىكىنە استناد ايدىن « اورفە » پروفەتەسلىكى دوغۇيور . بودە اومىروسە ئىلىدار . بومىستىك جەزىبە ؛ اوزون زمان دوام ايدىيور . آلتىجى و بىنجى عصر فىلوزوفلىرى ؛ پيغامبر اسلوبىلە قونۇشويورلار .

نىھاي « الەنيزم » و ايتالىيادە اسقائولوزى شىكلەنەنقلاب ايدىن unio mystica كلىور . بواعتبار ايلە افلاطون ؛ اسكى يونانىستانىڭ حقيقى اڭ صوڭ پيغامبرىدۇر . ايكنجى ھىردىن اعتباراً ھىچ بىر پيغامبرە تصادف ايتەيز . اڭ اسكى دور پيغامبرلىكىدە بىر « وحدت » شىكلى بوقدر .

شىرق الھامى ، اسكى يونان پيغامبرلىكىنىڭ روحنە حلول ايتىش و بونى « الەن » زھىنىي قبول ايدىدەرك فلسفە ايلە ايشلەمىش . شىرقىدە بويىلە صفىھلەر بوقدر . اونىڭ « وجود » ى كوچوك فاصلەلەرلە تىمادى ايتىش .

مدير مشول : محمد راسىم

استانبول — مىلى مطبعە

يىقىق بىر يانغىن دىوارى تەسەندە يىتمىش اوتلارە باقىور ؛ ھىزون ھىزون دوام ايدىيوردى .
— سىزە حقيقى سويلەيم . او چارشى ايتىدىن كىچىككە بورە كىم تىھىل ايتەيور . جوق اسكى زمانلارە عاىد بىر خاطرە ، مقدس بىر خاطرە . . . آھ بىك افندى او چارشى ايتىدە بىر فاجىئە كىچىدى . بى قىلىك اڭ نازىك بىرىدىن وورمىش بىر فاجىئە . نەزمان اونى عقلە كىتەرسەم ، نەزمان اوسوقاقلردىن كىچىم . . . شىمىدى آ كىلدىكىز دىكلى ؟ مقدس بىر خاطرە . . . داھا فضىلە سويلەيمەنە كىچىم . . .

سكوت ايتىدە آغىر آغىر يولۇزە دوام ايتىدە . كىندى كىندى شويىلە دوشونوبوردىم : ھى بىكىتە قىلىدە بىر آرسلان يانار . بو سىز مىداسىز اورىكەك آدمىدە آ كىلاشيلان بىر وقىمەسى اولدى . ايتىمال بىر عشق ماجراسىدۇر . بىلكە سودىكى بىر قادىنلە بو چارشىيە عاىد كوزل بىر خاطرەسى وار . بىلكە اونى بورادە طانىدى . مەمافىيە بو سوقاقلدىن بو درجە قورقاسىنە نظراسودىكىنى بورادە قايتا يىتمىش اولماسى دىھا عقلە ياقىن كلىر . . . عىجا بورادە آت ، آرابافلان آلتىندە مى قالوب اۆيلىدى . . . ياخود بورادە اونىڭ بىر خىيالىتىمى كوردى . . . ؟

بو مىثلە آرا سىرا زھىنى مشغول ايدىيوردى ، مىحبوب آدم كوزمىدە اھىمىت آلمىنە باشلايوردى ، اونىڭ ايتىچون عادىتە شاعرانە شىلر دوشونوبوردىم . بىر كون بىر تصادف حقيقى مىدانە چىقاردى .

بىر صىباح بىزە بىر اوچونجى آرقاداش التحاق ايتىشدى : آرقداشمىڭ چالىشىدىنى دائىرەنىڭ مىدىرى . بو ذاتى بىزدە طانىردىم . مىدىر چارشى يولنە صاپدى . مىحبوب آرقاداشم طىببىي اونى بولاندىن جورەمىزدى . فنا حالە صىقىلىدىغى ، قاپانە كىرىمىش بىر صىچان كىي شاشغىن شاشغىن اطرافتە باقىدىغى كورىيوردم . بىلكە بىر بىھانە بولوب قاچاقچىدى . فقط عكسى كى مىدىر وظيفە ھىقندە مەلومات وىرىمكە باشلامىش .

زواللى آدم مىدىرىك صولندە و براز كىرىسندە قورقش بىر كىرىپ كىي طور طوب اولوب تىترەيەرك يورويوردى .

باشىچى دىكانلىرىنىڭ او كىندىن كىيوردى . بونلار بىرىدىن اوزون بويىلو ، قىزىقلىقلىقلىق چىقىدى ، بوىك سىسلە :
— طاھرافندى ، طاھرافندى . . . دىيە سىسلەندى .

آرقاداشم باشنى جويىرىمدى ، فقط اولدىنى بىردە دوغىش كىي دوردى ، باشنى او كىنە اكرىك بىكلىدى .
ارمنى باشىچى ياواش ياواش يانە كلىدى ، ساكن فقط دارغىن بىر سىلە :
— آرتق ھىچ چارشىدە كورونىز اولدىكىز ، دىدى ، كوچوك خاتم ايتىچون آلدەيكىز جەيزاشىيانىك بورجىنى حالا وىرىمىڭ فىكرىدە دىكلىكىز ؟ سىنەسى اولويور . . . بىز قىزىق چارشى اصنافى بىز ؟ بو اولويور ؟ صىقىنىتلى زمانىكە سىزە انسانىتلىك ايتىدە بو انصافىدەرك . . . اوتە سىنى دىكلىكە مەدىن ، مىحبوب آرقاداشىڭ ھالە باقامان قاجىد .

او كوندىن بىرى نە زمان بو « مقدس خاطرە » نىك يانغى اولان چارشىدىن كىچىم بىزدە ايتىدە بىر صىقىنىتى دويارم .

رئاد نورى

بىر سىنىرلى بىر آدم . صىر ايدەمىد . يانمە . كىك جىغاراسىنى آلدەم ، قارشىمىدە كىنە اوزاتىم . مىحبوب آدم يىلدىرىلە وورولمىشە دوندى . تىشكىر ايتىڭ ايتىچون آياغە قالغىدى ، قىزاروب بوزارەرق جىغاراسىنى ياقىدى . فقط بو بويۇك وقىمەنىڭ خىلجىنى بويۇك بىر فاجىئە سەبب اولدى . يان قومشومىڭ جىغاراسى قارشى قومشومىڭ تىترەك بارماقلىرى آراستىدىن بىرەدوشىدى . آدەمىزدە دوشوب بايىلاق كىي اولدى . غىراختىبارى قوللىرىمى آچىم . بو وقىمە بىر صىقىلغان آدم ايلە احباب ايتىدى . ھەمدە غايت صىمىي ايتىي احباب . ھىر صىباح استانبولە برابر ايتىيوردى . تىخىمىم دوغرىو چىقىشدى . بىر دائىرەدە كاتىدى . باشىدە قالاياقچە بىر عاىللە واردى . غالباً ياشامىدە كوچاك كىيوردى . فقط ھىچ شىكايت ايتەيوردى . جوق مىغروردى . مىحبوبلىق بىر درجەيە قىدردە مىغروردىن ايلرى كلىيوردى . بىر ھىقارنە اوغراقتىن قورقۇدىنى ايتىچون دائىمە انسانلارە اوزاق دورىمە چالىشىيوردى . ناموسلى ، چالىشقان اولدىقچە مەلوماتلى بىر آدمى . فقط نە چارەكە بوقدر قورقۇلۇق ، بوقدر بوزوموشاقتى ايلە حياتىدە موفىق اولونامازدى . اونىڭ ايتىچون اولونچىيە قىد بىرىدە صامىنە مىكمۇدى .

آز زمانىدە بىر بىرىمىز خىلى ايتىنىمىش . سادە دىكەردە دىكلى شىمىدى قارادەدە بىر بارچە يول آرقا . داشلىق ايدىيوردى .

يولۇز بىردى . دائىرەلەرنى آراستىدە اوچ بىش دىقىقەلق بىر مىسافە واردى .

يالىكىز بىر شىئە دىقت ايدىيوردم . آرقاداشم چارشى ايتىچون كىچىن كىسدىرە بولدىن بىر درلو كىتىمىك ايتەيور ، بى وىرانەلىكار آراستىدە تىھا وقارىشقىق بىر سوقاقلدىن دولاشدىرىيوردى . بويىلە جە ھىر صىباح بوش بىرە دىنيا قىدەر طابان تەمىش اولويوردى .

چارشىيە ياقلاشقىمىز زمان قولە كىرىر ، مىحبوب طىبىئەتە رغما حرارتلى بىر بىت آچار ، كويافىرقندە اولمامەيدان وىرىمەدىنى وىرانەلەرسوقاقتە صايدىرىردى بىر ايتىي كىرە بونىڭ سىبىنى صوردم .

— چارشى ايتىچى قالاياقلىق . . . بوراسى كىچە اوزون فقط داھا تىھا . . . ھەمدە نە كوزەل . . . وىرانەلەردە قىز چىچىكلىرى آچيور . . . چارشىدىن آت آراپە كىيور . . . انسان دىقت ايدەمەيور الخ . . .

كىي صودىن سوزلر سويلدى . مىحبوب انسانلارنىڭ آ كىلاشلىماز خويلىرى واردى . بىعضىلىرى قالاياقلىقە طانىدقلىرى جەھەلەلە راست كىلوب سلام وىرىمىكەن اوتانلىرلار ، بىعضىلىرى مىثلا سوقاقتە تراش اولفندىن صىقىلىر . بىر بىر بوزىنە باقىدۇچە رىنكىدىن رىنكە كىرىر ، اچل ترلرى دوكر . كىندى كىندىمە : « بىسبىلى بو آدەمىز قالاياقلىقە كىرىمىكەن اوتانلىر » دىيوردم .

مەمافىيە بىر زمان سوڭرا بو سىبىدە خفىف بولغە باشلامىد . بو يول جورەمە مانە وراسى ھىر صىباح آرقاداشمە مەھمە بىر قاچ صىقىنىتى دىقىمەسى كىيوردى . بو صىقىنىتى ھىر حالەدە قالاياقلىق بىر سوقاقلدىن كىچىك اضطرابتىدىن جوق فضىلە ايدى .

عىنى مىھا كەيى كىندىدە يامىش اولمالى كە بىر صىباح وىرانەلەرك اورتەسندە دوردى ، باشنى او كىنە اكرىك :
— بىم بورادىن كىلكىدە كى اصرارىمە كىم بىلىر نە قىدەر حىرت ايدىرىسىكەز ؟ دىدى . ھىقكەز وار فقط سىبىنى بىلەكەز . . .